

KİTAP TANITIMI

Rod Hill ve Tony Myatt, İktisat: Eleştirel Ders Kitabı: Eleştirel Düşünürün Mikroiktisat Klavuzu, Heretik Yayınları, Ankara 2017

Serdar DUMLUPINAR¹

The Economics Anti-Textbook: A Critical Thinkers Guide

ARTICLE INFO

Article History:

Date Submitted: 17.08.2016

Date Accepted: 28.12.2016

Keywords:

Mainstream

Textbooks Critical

Economics

ABSTRACT

The book, written by Rod Hill and Tony Myatt, is a critical economic book directed at mainstream textbooks, general evaluation of the book was made with the contents of each section and the main idea were presented for the examination.

¹ Gazi Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, serdardumlupinar@hotmail.com

Özet

Rod Hill ve Tony Myatt tarafından hazırlanmış, ana akım ders kitaplarına yöneltilen bir eleştirel iktisat kitabı niteliğinde olan kitabın, incelenmesine yönelik olarak her bölümün içeriği ve ana fikri sunularak kitabın genel değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ana akım Ders Kitabı, Eleştirel Ders Kitabı

1. Giriş: Amaçlarımız, Okuyucu Kitlemiz ve Başlıca Konularımız (Giriş Bölümü, ss: 15-26)

Rod Hill ve Tony Myatt'ın "The Economics Anti-Textbook: A Critical Thinker's Guide to Microeconomics" adlı kitabı, Hüsnü Bilir tarafından "İktisat: Eleştirel Ders Kitabı: Eleştirel Düşünürün Mikroiktisat Kılavuzu" ismiyle çevrilmiştir.

Yazarlar, tipik iktisada giriş ders kitaplarının değer yargılarından bağımsız oldukları varsayımını ve iktisatçıların iktisat metodolojisi konusunda hemfikir oldukları varsayımını reddeder. Buna göre, değer yargılarının iktisada hakim olduğu kitabın ana dayanağını oluştururken, yazarlar bu değer yargılarının yanlışlığını eleştirmenin kitabın konusu olmadığını, yalnızca bu değer yargılarının var olduğunu ve alternatif değer yargılarına da dikkat edilmesi gerektiğinden söz etmişlerdir. Yazarlar, neoklasik iktisadı alaşağı etme amacı taşımadıklarını, amaçlarının bu olmamasının sebebini ise neoklasik paradigmanın kendini dönüştürebilen ve hoş olmayan özelliklerini değiştirebilen yapıya sahip olmasına bağlamaktadır. Ayrıca, neoklasik iktisadın sınırlarının tam belirgin olmamasının da bu durumun sebepleri arasında sıralanmıştır. Yazarlar, ana akım iktisada karşı olmadıklarını, ana akım ders kitaplarına karşı olduklarını ifade etmektedirler.

Kitap, tipik mikroiktisat kitaplarının içerik yapısında ilerlemektedir. Toplamda 11 bölümden oluşan kitapta sonuç bölümü hariç olmak üzere her bölüm, kitabın eleştirisine konu olan ana akım ders kitaplarında yer alan teoriyi açıklamaya yönelik **Standart Metin**, buna yönelik yazarların derlediği **Eleştirel Metin**, ele alınan konunun çok daha iyi anlaşılmasına yönelik okuyucuya yöneltilmiş **Hocanıza Sorabileceğiniz Sorular**, konu bütünlüğünün sağlanması açısından **Özet** ve eleştirel metin kısmının geliştirilmesinde ve bu bölümde

geliştirilen düşüncelerin olgunlaşmasında katkı sağlayan yazılı ve görsel kaynakların yer aldığı **İlave Okumalar İçin Öneriler** bölümlerinden oluşmaktadır.

2. İktisat Nedir? Başladığım Yer Gittiğim Yeri Etkiler (Birinci Bölüm, ss: 27-55)

Yazarlar, iktisadın pek çok ders kitabı tarafından seçim bilimi olarak tanımladığını ifade ederek, iktisadı diğer sosyal bilimlerden ayıran temel özelliğın ise rasyonel seçim teorisine olan bağılılığı olduğunu ifade etmişlerdir. İktisadın bu bağlamda toplumu oluşturan bireylerin tercihlerini incelediğini ifade etmişlerdir. Bu teoriyi açıklamak üzere standart metin bölümünde kıtlık, fırsat maliyet, marjinal maliyetler ve faydalar, rasyonel düşünen ve kişisel çıkarını gözeten bireyler açıklanarak ders kitaplarında yer alan öğretinin temelleri ifade edilmiştir.

Eleştirel metin bölümünde ise yazarlar, temelde bireysel çıkarlı seçim teorisini eleştirerek bu konuda sapmalar gösteren düşüncelere yer vermiştir. Keynes'in iktisadi sorunu kıtlık yerine mutlak ihtiyaçlarla tanımlaması, Marglin ve Northrop'un "İçkin sınırsız istekler" düşüncesine olan retleri ve sözü edilen yazarların toplumu önceleyen görüşleri, Galbraith'in ise ders kitaplarının birey odaklı açıklamalarının aksine şirket gücü ve politik çıkarlarının göz ardı edilmesine yönelttiği görüşleri, yazarların bölüme ilişkin temel argümanlarını oluşturmuştur. Bununla birlikte davranışsal iktisat alanında yaşanan gelişmeler ve bu konuda rasyonel bireye yöneltilen eleştirilerde söz konusu bölümde yer bulmuştur.

Nihai yorum olarak adlandırılan özet bölümünde, toplumsal bağ nosyonunun önemi vurgulanmıştır.

İlave okumalar için öneriler bölümünde ise yazarlar, Dayton-Johnson'un (2001) toplumsal dayanışma ve bunun iktisadi yararlarına odaklanan bir tartışması ile Marglin'in (2008) iktisadın toplumu nasıl ihmal ettiği ve bu ihmalin sonuçlarına yönelik çalışmasına yer vermişlerdir.

3. İktisat Modellerinin Takdimi (İkinci Bölüm, ss: 57-86)

İkinci bölümde yazarlar, standart metin bölümünde, ders kitaplarında ele alınan üretim olanakları eğrisi ve karşılaştırmalı üstünlükler teorisini ifade ettikten sonra bu iktisadi modellerin ders kitaplarında oluşturulan iktisadi modelde sıklıkla kullanıldığını ifade etmiştir. Yazarlar, ders kitaplarında, pozitif ve normatif iktisat ayrımına yer verildiğini, değer yargılarına dayanan normatif iktisadın ampirik delillerle test edilemeyeceğini ve bu sebeple iktisatçılar arasında bu konuda anlaşmazlıklar çıkmasının doğal olduğu sonucunun ifade edildiğini belirtmişlerdir. Bu durumun aksine, istatistiki ve iktisadi analizler aracılığıyla karar verilen pozitif meselelerde, ders kitaplarının iktisatçılar arasında yaygın bir görüş birliği olduğu kabulü ifade edilmiştir. Normatif ve pozitif iktisat ayrımına yer vermenin, olanı değerlendirmek üzerine kurulu olan iktisadı, ne kadar adalet veya eşitlik kararı vermekten alıkoyduğunu, bu kararın politik bir karar olduğu sonucunu doğurduğu yazarlarca ifade edilmiştir.

Eleştirel metin bölümünde ise yazarlar, ana akım ders kitaplarında modelleri açıklamaya yönelik öngörülerin ispatlanmış gibi ifade edildiğini fakat öngörülerin desteklenmesi için neredeyse hiç delil sunulmadığını ifade etmişlerdir. Yazarlar, modellerin öngörü güçlerinin istikrarlı biçimde teste tabi tutulmalarını, bu modellerin öngörü güçlerinin söylendiği kadar güçlü olmamasına bağlamaktadır. İktisadın bir doğa bilimi gibi olmaması sebebiyle, kontrol edilmesi imkansız çok sayıda değişkenin kesin yargılara ulaşma konusunda en önemli engel olduğu yazarlarca ifade edilmiştir. Bu bölümün temel dayanağı, McCloskey'in iktisadın aslen bir bilim olmadığı, daha ziyade bir ikna sanatı olduğu düşüncesidir. Aynı konulara ilişkin çelişkili ampirik çalışmaların varlığından söz ederek örnekler veren yazarlar, asgari ücret artışı ile işsizlik arasındaki ilişkiyi inceleyen, birbirinden farklı sonuçlara ulaşan çeşitli çalışmaları örnek göstermiştir. Bölümde, paradigma ve ideoloji kavramlarına yer verilerek ders kitaplarında bu kavramlara yer verilmediği ifade edilmiştir. Yer verilmemesinin sebebi olarak ders kitaplarının, neoklasik iktisat olarak adlandırılan dominant paradigma çerçevesinde konuları ele aldığı, alternatif paradigmalara yer vermediği gösterilmiştir. Neoklasik iktisadın dayandığı değerlerin bireysel sorumluluk, özel mülkiyet, minimal devlet gibi temel maddeleri ifade edilerek tarihsel gelişimi ifade edilmiştir. Bu bağlamda karşılaştırmalı üstünlükler teorisinin değerlendirmesini yapan yazarlar, modelin ampirik olarak test edilmesinin imkansızlığı ile birlikte günümüzde modelin ön kabullerinin aksine örnekler olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu bölüme ilişkin sonuç ve benzeri herhangi bir bölüm bulunmazken ilave okumalar için öneriler bölümünde Marglin'in (2008) karşılaştırmalı üstünlüklere ilişkin çalışması, metodoloji ve asgari ücret tartışmasına ilişkin Card ve Krueger'in (1995) çalışması ve George'un (1990) iktisat ders kitaplarındaki retorik analizine ilişkin kitabı yazarlar tarafından tavsiye edilmiştir.

4. (Hayali Bir Dünyada) Piyasalar Nasıl İşler? (Üçüncü Bölüm, ss: 87-127)

Üçüncü bölümde yazarlar, standart metin bölümünde, ana akım ders kitaplarında ifade edilen tam rekabetçi piyasa yapısının belirleyicilerini ve bu piyasaların neye göre işlediğini ifade etmişlerdir. Rekabetçi piyasalarda rekabet etme davranışının söz konusu olmadığını, piyasadaki tüm alıcı ve satıcıların fiyat-alıcı olduğu ifade edilmiştir. Talep dengesi ve arz dengesi bu bölümde açıklanarak serbest piyasalarda fiyatların arz ve talep arasındaki ödünleşme ile oluştuğu ifade edilmiştir. Piyasa fiyat yapısına müdahale edilmesi halinde oluşacak etkinsizliği ise yazarlar, kira fiyat kontrolleri ve asgari ücret ile bu bölümde ifade etmişlerdir. Bununla birlikte satış vergilerinin fiyatlara eklenmesi ile birlikte verginin yansıma durumuna bağlı olarak maliyete kimin katlanacağı ve bu durumun gerçekleşmesi ile vergileme sonucu oluşan üretici ve tüketicilerde yaşanan fayda kaybı ifade edilmiştir.

Eleştirel metin bölümünde ise yazarlar, arz ve talep yardımıyla açıklanan piyasaların tam rekabetçi piyasalardan ibaret olduğunu ifade ederek, gerçekte ise tam rekabetçi piyasaların ekonominin ne kadarlık kısmını oluşturduğunu incelemişlerdir. Tam rekabet için kilit koşulun fiyat-alıcı davranış olduğu ifade edilirken tam bilgi ve firmaların endüstriye kolayca girmelerinin bu durumun gerçekleşmesi adına temel iki varsayım olduğu ifade edilmiştir. Tam bilgi varsayımının mantıksız olduğunu ifade eden yazarlar, piyasaların genellikle oligopol yapıya sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Buna rağmen ders kitaplarında tam rekabetçi modelin izah için kullanılmasını, rekabetçi modelin daha basit olması ve doğru öngörüler sağlaması özellikleri sebebiyle, tam rekabetçi modelin rekabetçi olmayan piyasalara bile uygulanabileceğine yönelik görüşü için yazarlar; asgari ücret ve kira kontrollerine yönelik ampirik çalışmalardaki tutarsızlığı ele alarak eleştirmektedir. Sonrasında ise yazarlar, tam rekabetçi modele ilişkin ders kitaplarında yer almadığını ifade ettikleri, modelin işleyişi ve ifade gücünün aksaklıklarına ilişkin kimi örnekler vermişlerdir.

Özet bölümünde ise yazarlar, ders kitaplarının rekabetçi modelin genellikle uygulamasını meşrulaştırdığını ifade ederek bu modelin öngörü gücüne ilişkin savının kusurlu olduğunu ve rekabetçi modelin rekabetçi olmayan piyasalar içinde uygulanabileceğine yönelik görüşünde subjektif ve tüm iktisatçılarında paylaştığı bir görüş olmadığı ifade edilmiştir.

İlave okumalar için öneriler bölümünde ise yazarlar, kira kontrollerini ana akım ders kitaplarının ele alışı eleştiren Arnott'un (1995), mevcut karışık ampirik delillerle asgari ücretin nasıl öğretildiğinin anlatıldığı Krueger'in (2001) ve piyasaların yapısının işleyişine ilişkin Prasch'ın (2008) çalışmaları önerilmiştir.

5. Tüketiciler Olarak İnsanlar (Dördüncü Bölüm, ss: 131-161)

Bu bölüme ilişkin standart metin başlığında yazarlar, kişilerin mal ve hizmet talebinde kişisel faydalarını göz önünde bulundurarak kararlar verdiğini ifade ederek, bu konuya ilişkin marjinal fayda kavramını açıklamış ve fayda maksimizasyonu olgusuna açıklık getirmişlerdir.

Eleştirel metinde ise yazarlar, bireylerin tercihlerini veri olarak almanın ve sadece bunu irdelemenin yanlışlığını tartışmışlardır. Buna göre kişilerin tercihlerinin reklamcılık faaliyetleri dolayısıyla etkilenip etkilenmediği, alıcıların tam bilgiye sahip olmaları durumunun gerçekliği ve eksik bilginin istisna olmaktan çok bir kural olduğu ve bireysel faydanın toplumsal bir bağlama sahip olmadığı olgusunun eleştirileri sıralanarak konu tartışılmıştır. Kişisel tercihlerin reklamcılık faaliyetleri dolayısıyla yönlendirilmesinin ana akım ders kitaplarında göz ardı edildiği ifade edilerek, reklamcılık sektörünün büyüklüğü, değişen tercihlere ilişkin konunun anlaşılması açısından önemli örnekler verilmiştir. Eksik ve asimetrik bilgiye ilişkin gıda ve ilaç sektörüne yönelik örneklerle konu incelenmiştir. Nihai kullanıcıların tükettikleri ürünlerde, anlamayacakları ve ilgilenmedikleri bilgilerin nasıl manipüle edildiği ve kullanıldığı bu örnekler yardımıyla incelenmiştir. Kişisel tercihler ise toplum içindeki konumun irdelendiği bölümde ise yazarlar, gelir ile mutluluk arasındaki ilişkiyi irdeleyerek daha yoksul ülkelerin daha zengin ülkelere kıyasla mutluluk skorlarının daha yüksek olmasını Easterlin paradoksu ile açıklamışlardır. Buna göre bireyler içinde buldukları topluma uyum yeteneği vasıtasıyla alışarak tercihlerini toplumun gerçekliklerine

göre şekillendirirler. Bu sayede bireysel tercihler toplumun tercihlerinin önüne geçmemektedir.

Özet bölümünde ise, kişisel tercihlerin eksik ve asimetrik bilgi ve toplumsal bağlamı dikkate almaksızın izahının hatalı olduğundan bahsedilmektedir. Ana akım ders kitaplarının ana fikrinin etkinlik olduğundan bahsedilerek, zengin ülkelerde tüketimde artış, çok az refah artışı sağlıyorsa veya hiç refah artmıyorsa bu hususun neden bu kadar önemli olduğu sorulmaktadır.

İlave okumalar için öneriler bölümünde ise, Juliet Schor (1992) ve (1998) tarihli çalışma ve harcama çevrimi hakkındaki kitapları, yine Schor'un (2004) pazarlamanın gizli dünyasını soruşturduğu kitapları önerilmiştir. Gıda endüstrisine ilişkin Schlosser'in (2001), Lawrence (2004) ve (2008) tarihli kitapları ve Peter Singer ile James Mason'ın (2006) çalışmaları tavsiye edilmiştir. Richard Layard'ın (2005) refah üzerine düşünmeyi konu alan kitabı ve tercihlerin veri olmasını irdeleyen David L. George'un (2001) çalışması önerilmiştir.

6. Firma (Beşinci Bölüm, ss: 163-201)

Bu bölüme ilişkin standart metin başlığında yazarlar, mal ve hizmet üretmek amacıyla üretim faktörlerini ve diğer firmalardan aldığı girdileri kullanan ve kar amacı güden organizasyon olarak firmaları tanımlamaktadır. Üretim açısından firma yöneticilerinin nasıl, ne kadar ve ne üretileceğine karar veren yapılar olduğunu ifade eden yazarlar, bu kararları alırken yöneticilerin erişilebilir üretim teknolojisi yani işin nasıl yapılacağına dair bilgi, işgücü ve sermaye girdilerinden faydalandıklarını ifade etmektedir. Bu girdilerden sermayenin işgücüne göre değiştirilmesi daha zor olduğundan bahsedilerek işgücü girdilerini değiştirerek girdi ve çıktı miktarını maksimize etmenin daha kolay olduğu ifade edilmiştir. Azalan getiri yasası ifade edildikten sonra maliyetler marjinal, ortalama ve toplam olmak üzere tanımlanmıştır.

Eleştirel metin başlığında yazarlar, firmaların daha fazla mal veya hizmet üretmek için girdi ve çıktılar ile bu girdi ve çıktılara ait maliyet ve karları dikkate aldıklarını ifade edildiğini fakat çoğu firmanın dış çevreleri etkileyecek maliyetlere katlanmayı karlı bulduğunu ve firmaların bünyesinde var olan gücün bu üretim kararlarında göz ardı edildiğini

ifade etmişlerdir. Firmaların kısa dönemli maliyetlerinin teoride öğretildiğinin aksine kısa dönemde geniş bir sürede atmadığını ifade eden yazarlar, aynı teoride üretim düzeyinin ve benzer şekilde ne kadar firmanın üretim göstereceğinin teoride açıklanmadığını belirtmişlerdir. Firmaların büyümesine engel azalan getirilere de uzun dönemde sahip olmadığı ifade edilerek piyasa fiyatını etkileyecek kadar büyüebilmelerini engelleyen hiçbir unsurun olmadığı belirtilmiştir. Yazarlar, ders kitaplarında yer alan tam rekabet modellerinin açıklanmasına yönelik kısa ve uzun dönem maliyet eğrilerinin sahte olduklarını ifade etmekle birlikte bu paradigmanın yıkılmasının ancak alternatif paradigmaların geliştirilmesine bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Şirketlerin kar uğruna dış çevreleri şekillendirme gücünün ders kitaplarında ihmal edildiğini ifade eden yazarlar, firmaların gücünü en net ifadeyle kamu politikalarını kendi menfaatleri neticesinde şekillendirme çabaları olarak ifade etmektedirler. Lobicilik faaliyetine ilişkin çeşitli örnekler veren yazarlar, başta ABD’de sağlık reformu üzerine yürütülen faaliyetler olmak üzere konuyu örnekleri derinlemesine inceleyerek açıklamışlardır. Firma bünyesinde yer alan güç ise yöneticiler ile işverenler arasında ve yöneticiler ile diğer hissedarlar arasında olan güç ilişkisi olarak ifade edilmiştir. Bu konuda şirketin kar amacına yönelik hareketinin yanı sıra yöneticilerinde kendi amaçları peşinde koşabilecekleri ifade edilmiştir. Eksik ve asimetric bilgi ile oy hakkı olan hissedarların rasyonel bilgisizliğinin, üst düzey yöneticilerin kendi çıkarlarını şirket çıkarlarından daha çok öncelemelerinin önünü açtığı belirtilmiştir. Bunlarla birlikte şirket içinde çalışan ile işveren arasındaki ilişkinin de demokratik bir ilişki olmadığı yöneticilerin şirket sahiplerine karşı sorumlu olmalarının otokratik yönetimler doğurduğu ifade edilerek söz konusu kişilerin çalışan kesime de sorumlu olması halinde işyerlerinin üretim ve yönetimine yönelik farklı uygulamalar olabileceği ifade edilmiştir. İktisadi demokrasinin yaşandığı Mondragon kooperatifi örneğini veren yazarlar, ders kitaplarında alternatif yönetim şekillerinin hiç tartışılmadığı vurgusunu yaparak bu durumun kapitalist firma yapısının devamlılığı için açıklayıcı bir durumda olduğunu ifade etmişlerdir.

Özet bölümünde ise güç sorununun ders kitaplarında göz ardı edildiğini ifade ederek firmaların kendine herhangi bir avantaj sağlayacak politik bir girişimde bulunmadığını ironik bir şekilde ifade etmektedir. Bu durumla birlikte firma bünyesindeki gücünde göz ardı edildiği ve ders kitaplarının, öğrencilerin geleneksel otokratik kapitalist firmanın alternatifi olmadığı fikrine inanmalarını beklediğini belirtmişlerdir.

İlave okumalar bölümünde ise yazarlar, McLean ve Elkind'in (2003) Enron şirketinin yükselişi ve çöküşünü anlattıkları kitabı, Joel Bakan'ın (2004) "Şirket: Patolojik Bir Kar ve Güç Arayışı" kitabı, Harry Glasbeek'in (2002) şirket gücünü ele alan kitabı tavsiye edilmiştir. İşgücünün yönettiği firmalara ilişkin John Bonin, Derek Jones ve Louis Putterman'ın (1993) "Üretici Kooperatiflerine Dair Teorik ve Ampirik Çalışmalar: İleride Birgün Bu Çalışmalar Buluşacak mı?" adlı makalesi tavsiye edilmiştir.

7. Piyasa Yapısı ve Etkinlik-Ya da Her Şeye Rağmen Tam Rekabet Neden O Kadar Tam Değil? (Altıncı Bölüm, ss: 203-252)

Bu bölümde yazarlar, standart metin başlığı altında piyasa etkinliği için rekabetçi piyasaların varlığının ana akım ders kitaplarında yer almasını konu almaktadır. Firma yapısının ve genel etkinliğin piyasa yapısına bağlılığını açıklamaya yönelik olduğu savına sahip yazarlar, bu bölümde tam rekabet piyasası, tekel piyasalar ve diğer rekabetçi olmayan piyasaların işleyişi hakkında bilgi vermektedir.

Eleştirel metin başlığı altında yazarlar, üçüncü bölümde anlattıkları arz ve talep modellerinin tam rekabet haricinde uygulama alanı bulamayacağı gerçeğinin yanı sıra bu bölümde başka sorunlara da değinmektedir. İlk olarak tam rekabet piyasasının ideal bir piyasa yapısı olduğu görüşünün ciddi anlamda kusurlu olduğu belirtilerek, tam rekabetin etik olmayan adil çıktıya sebep olabileceği ifade edilmiştir. Adil olmayan bir şeyin ise ideal olup olmayacağı sorusu sorularak konu incelenmiştir. İkinci durumda, tam rekabetin sadece statik etkinliğe odaklandığımızda ideal olduğu ifade edilerek, statik etkinliğin dinamik etkinlik kadar önemli olmadığı belirtilmiştir. Bu konuya ilişkin yazarlar, tam rekabet ile inovasyonun büyük ölçüde bağdaşmadığını bu türden maliyetlere ancak oligopolistik karaktere sahip en çok kazanan firmaların katlanabileceğini ifade etmişlerdir. Üçüncü olarak, statik etkinlik açısından bile, tam rekabetin ideal olduğundan şüphe duyulması adına birçok sebep olduğundan bahsedilmiştir. Konuya ilişkin ikinci en iyi teorisi ile x etkisizliği ele alınmıştır. Yazarlar, bulgulara ilişkin ana akım ders kitaplarının delil sunmaktan kaçındığını ve konuya ilişkin çelişkili çalışmalar olduğunu belirtmişlerdir. Bunlarla birlikte, konunun analizi konusunda yasal çerçevenin değerlendirmeye alınmamasını da yazarlar eleştirmektedir. Yazarlar, daha önce belirtilen şirketlerin politik güçleri ve regülasyon ile deregülasyon

terimlerini bu bağlamda birlikte ele almaktadır. Yazalar, konunun açıklanmasına ilişkin geçmiş kriz tecrübelerine yol açan yasal düzenlemelerden bahsederek konuyu örneklerle ifade etmişlerdir.

Sonuç bölümünde, daha önceki bölümlerde genel rekabetçi piyasaların gerçek dünyadaki yaygınlığı ile modelin öngörülerinin genelleyici uygulanabilirliğiyle meşrulaştırıldığı şeklinde savların reddedildiği belirtilerek bu bölümde ise bu tür vurguların, hükümet politikalarına rehberlik etmek üzere kullanılabilen ideal bir piyasa türü olarak rekabetçi modelin kullanılabilirliği üzerinde meşrulaştırıldığı savı reddedilmiştir.

İlave okumalar için öneriler bölümünde ise, Joseph Stiglitz'in internet sitesinde yayınladığı konuya ilişkin yazıları önerilmiştir. Bununla birlikte eksik bilgi, balon ekonomiler, deregülasyonlar ve skandalları konu olan "The Roaring Nineties" (2003) kitabı tavsiye edilmiştir. Justin Fox'un etkin piyasa hipotezinin yükselişinin ve bu hipotezin başarısızlığının anlatıldığı "The Myth of the Rational Market: A History of Risk, Reward and Delusion on Wall Street" (2009) kitabı tavsiye edilmiştir.

Bölüm sonunda ek olarak varlık piyasalarının etkinliği incelenmiş ve yaşanmış finansal krizlere ilişkin bilgiler vererek etkinsizliğe ilişkin bilgiler incelenmiştir.

8. Dışsallıklar ve Aynı Andan Her Yerde Olan Piyasa Başarısızlığı (Yedinci Bölüm, ss: 255-284)

Bu bölüme ilişkin olarak yazarlar standart metinde, seçimlerin en iyi toplumsal sonuca yol açmadığını, bu seçimlerin diğer insanlar üzerinde hesaba katılmayan kim etkileri olduğunu ifade ederek bu durumun olması halinde piyasaların etkinsiz olduğunu ifade etmişlerdir. Ders kitaplarının bu dışsallıkların çözümüne ilişkin olarak sunduğu çözümleri kısaca ifade eden yazarlar bu bölüme ilişkin ders kitaplarının takip ettiği anlatım kısmını tamamlamışlardır.

Eleştirel metin başlığında ise yazarlar, dışsallıklar konusunun ders kitaplarında son bölümlerde sunulması ve bu sayede dışsallıkların üstünkörü bilgi vererek ele alınabilen önemsiz bir kusur olduğu izlenimi oluşturduğu izlenimlerini aktarmaktadır. Modern

ekonomide merkezi bir yer hak ettiğini iddia etmek üzere yazarlar, sera gazı emisyonları ve iklim değişikliği, tüketimdeki konumsal dışsallıklar olarak ele alınan dördüncü bölümde Easterlin paradoksu olarak ifade edilene benzer şekilde Robert Frank'ın (1997) "referans çerçeve" olarak sunduğu bir çeşit toplumda harcama yarışına girilmesi konusu, hava kirliliği, kurşun, kimya ve plastik endüstrisinden kaynaklı asbest hastalığı, işçilerin yaptıkları işlere ilişkin riskleri yanlış hesaplamaları, kanser salgını, dünya balıkçılığında yaşanan çöküş ve finans endüstrisindeki dışsallıklar olarak oldukça geniş örneklerle konu incelenerek ders kitaplarında ne denli önemsiz bir yer işgal ettiği ifade edilmiştir. Sunmuş oldukları örneklerde yazarlar oldukça geniş çalışmalara yer vermişlerdir. Yazarlar, dışsallıklar ile kar güdüsünün ilişkisine yer vererek, dışsallıkların yaygınlığı ve dışsallıklara etkin yanıtlar vermeyi engelleyen güç ve bilgi gerçekliklerini belirtmişler ve bu durumun ders kitaplarının asimetrik bilgi, şirket gücü ve vatandaşların örgütlenememesi durumlarını göz ardı etmesinin dışsallıklardan faydalanan dar çıkarıcı gruplara faydasını belirtmişlerdir.

Özet bölümünde ise dışsallıkların ders kitaplarında önemsiz ve uygun kamu politikalarıyla düzeltilebilecek ikincil bir konuymuş gibi sunumunu eleştiren yazarlar, bununla birlikte negatif dışsallıkların fiili önemi ve hükümetlerin dışsallıklara nasıl yanıt verdiklerinin analizi hakkında bilgi sunmamalarını eleştirmektedir.

İlave okumalar için öneriler bölümünde ise yazarlar geniş bir literatüre yer vermiştir. Robert Frank'ın (1999) tüketim dışsallıklarının etkilerini konu alan "Luxury Fever: Why Money Fails to Satisfy in an Era of Excess" kitabı, Gerald Markowitz ve David Rosner'in (2002) "Deceit and Denial The Deadly Politics of Industrial Pollution" ve David Michaels'in (2008) "Doubt is Their Product: How Industry's Assault on Science Threatens Your Health" endüstriyel kirleticilerin ve tehlikeli ürün imalatçılarının gaddarca davranışlarını konu alan kitapları, iklim değişikliği konusunu ele alan Frank Ackerman'ın (2009) "Can We Afford The Future" kitabı, dünya balıkçılığını ele alan Charles Clower (2006) tarafından ele alınan "The End of The Line: How Overfishing is Changing the World and What We Eat" kitabı, Robert Chernomas ve Ian Hudson (2007) tarafından Engels'in "toplumsal cinayet" kavramını ele aldıkları "Social Murder and Other Shortcomings of Conservative Economics" kitabı ve Arild Vatn (2005) tarafından ele alınan "Institutions and the Environment" başlıklı kitabı tavsiye edilmiştir.

9. Gelir Dağılımı Ve Marjinal Verimlilik Teorisi-Veya Elde Ettiğiniz Şeyi Hak ediyorsunuzdur (Sekizinci Bölüm, ss: 287-327)

Bu bölümde yazarlar, temel iktisadi amaçlardan olan eşitliğin etkinlik uğruna nasıl önemsiz olarak lanse edildiğini ifade ettikten sonra aynı şekilde gelir dağılımını ele alan konuların kitapların sonlarında verilmesini de bu amaç doğrultusunda değerlendirmektedir. Standart metin başlığı altında, üretim faktörlerinin neler olduğu ifade edilerek, tam rekabetçi işgücü piyasasında ücretlerin belirlenmesi ve ücret farklılıklarının sebepleri üzerinde durulmuştur.

Eleştirel metin başlığı altında yazarlar, marjinal verimlilik teorisine ilişkin tespit ettikleri sorunları ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin Amerikalı iktisatçı J. B. Clark on dokuzuncu yüzyıl sonlarında çıktığı yapılan marjinal katkılarca belirlenen ödülleri kazanmanın, hem adil hem de kaçınılmaz olduğu görüşüne yer verilmiştir. Ana akım ders kitaplarının adalet argümanını açıkça reddettiğini ifade eden yazarlar, Clark'ın görüşlerine ise toprak ve sermaye sahiplerinin çıktığı yaptıkları katkının neler olduğu sorusunu sorarak eleştiri getirmektedir. Yazarlar, ana akım ders kitaplarında yer alan marjinal verimlilik teorisinin anlaşılır olmadığını ifade ederek konuya ilişkin Thurow'un (1975) görüşlerine yer vermişlerdir. İvır zıvır üreten bir işçinin gözlemlenebilir olduğunu varsayarak yöneltilen eleştiride, işçiye yapılan ödemenin her saat ve günlük marjinal ürünü kadar mı yoksa çalışma hayatı boyunca ortalama marjinal ürünü kadar mı ödeme yapılacağı konusunun muğlak olduğu ifade edilmiştir. Benzer şekilde aynı kıdeme sahip bir işçi grubunun aynı ücreti alırken, bu gruptaki işçilerden bazılarının diğerlerinden daha yüksek ürün yarattığı gözlemlendiğinde, gruplara mı yoksa bireylere mi marjinal ürünlerin ödeneceğini sormaktadır. Modelin ampirik olarak test edilmesine yönelik olarak rekabetçi modelin öngörülerinin birincisi olan aynı işi yapanlara tek bir piyasa ücreti ödenmesi ve ikincisi farklı nitelikli işçilerin aynı firmada çalışsalar bile farklı ücret almaları gerektiği konusunda aksine çeşitli deliller yazarlarca sunulmuştur. Yazarlar, adalet ve statünün çalışanlar ve toplum üyelerince önemli olduğuna ve bu unsurların göz ardı edilmesinin teorisinin aksamasına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bireylerin toplum içinde statülerine verdikleri önemi anlattıkları 4. bölüme atıfta bulunan yazarlar, işgücü piyasaları tam rekabetçi olsalar bile işgücü arzının nispi konum mülahazalarından etkilenmesi sebebiyle, işgücü piyasasının etkin bir çıktı yaratacağının

garantisi olmadığını ifade etmektedirler. Yazarlar, rekabetçi işgücü modelini, işçi-işveren ilişkisi simetrik güçler olarak ele alması açısından eleştirmektedir. Eşit güç ilişkisi ile kastedilen, bu ilişkiye son verme açısından her iki tarafında eşit güce sahip olduğu ve bu kararın verilmesi halinde derhal bir iş ya da işçi bulunabileceği öngörüsüdür. Yazarlar, bu öngörünün doğru olmamasına sebep olarak piyasalarda bulunan ve friksiyonlar olarak adlandırdıkları şeyleri sunmaktadır. Yeni bir işin bulunması için zaman ve kaynağın gerekli olması belirli bir iş türünün tercih edilmesi, işe ve firmaya özgü nitelikler ve eğitimler gibi durumlar sebebiyle işverenlerin işçiler üzerinde potansiyel bir piyasa gücüne sahip oldukları ifade edilmiştir. Eleştirel metin bölümünde son olarak CEO ve yönetici ücretleri inceleyerek marjinal verimlilik argümanı eleştirilmiştir. Konuya ilişkin şirket başarıları ile üst düzey yöneticilerin ücretleri arasında zaman içerisinde de ampirik açıdan güçlü ve tutarlı bir ilişki olmadığı ifade edilmiştir.

Sonuç bölümünde yazarlar, tam rekabetçi modelin kullanışlı olduğu konusunda kabullerini sunmakla birlikte hiç değiştirilmeden olduğu gibi alınırsa ciddi noksanlara sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Ders kitapları yazarlara göre, mevcut delillere rağmen tam rekabetçi modelin öngörülerini olduğu gibi kabul etmektedir.

İlave okumalar için öneriler bölümünde ise yazarlar, Cambridge sermaye tartışmasına ilişkin güncel ve teknik olmayan Cohen ve Harcourt'un (2003) makalesi, neoklasik teorinin mantıksal açıdan tutarsız olduğunu göstermesi açısından Naples ve Aslanbeigui (1996) tarafından yürütülen tartışmaya ilişkin çalışma, hisse senedi opsiyonlarına ilişkin Hall ve Murphy'nin (2003) çalışması, nispi konumun önemi ve bunun tam rekabetçi piyasaların etkisizliği açısından çıkarımlarına ilişkin Robert Frank'ın (2005) kısa köşe yazısı ile Frank ve Cook'un (1995) "The Winner-Take-All-All Society" kitabı, monopson konusunda Manning (2003), ve Heilbroner ve Thurow'un (1998) "Economics Explained" gelir dağılımının yanı sıra zenginlik dağılımını da ele alan iktisada giriş kitabı tavsiye etmişlerdir.

10. Hükümet, Vergilendirme ve Gelirin (Yeniden) Dağıtımı: Hakkaniyetli Bir Toplum Tek Kelimeyle Çok Mu Pahalıdır? (Dokuzuncu Bölüm, ss: 329-366)

Bu bölüm ilişkin standart metinde, vergilendirmenin iktisadi kararlar adına maliyeti ifade edilerek vergi yükünün uluslararası bir karşılaştırmasına yer verilmiştir. Devamında gelir ve servet dağılımı konusuna ilişkin teorik bilgiler verilerek servet dağılımının ders kitaplarında genellikle göz ardı edildiği ifade edilmiştir. Yoksulluk kavramının da açıklandığı bu bölümde gelirin yeniden dağıtım konusuna değinilerek bölüm tamamlanmıştır. Gelirin yeniden dağıtım konusunun sağlayacağı fayda olarak daha fazla eşitlik ya da toplumsal hakkaniyet olarak belirtilmesinin yanı sıra bu dağıtım sırasında etkinlik kaybının oluşacağı ifade edilmiştir.

Yazarlar konuya ilişkin eleştirel metin bölümünde, tespit ettikleri temel 3 sorunu incelemektedir. Yazarlara göre ilk olarak, ders kitapları genel olarak hükümet eylemlerine özel olarak ise gelirin yeniden dağıtımına karşı üstü kapalı bir ön yargıya sahiptir. İkinci olarak, Politikaların iyi tasarlanması halinde, pek çok ülkenin yoksulluk ve eşitsizlik konusunda ekonomik büyüme açısından herhangi bir maliyete katlanmaksızın büyük oranda ilerleme kaydedebileceği ifade edilmiştir. Üçüncü ve son olarak ise yazarlara göre, ders kitaplarının göz ardı ettiği birçok delilin, toplumsal ve iktisadi eşitsizliklerin sorumlusu olarak büyük sağlık ve beklenen yaşam süresi eşitsizlikleri olduğunu gözler önüne sermektedir.

Yazarlar birinci eleştirilerine ilişkin pareto optimal dağılımını konu almışlardır. Ders kitaplarını yazarlar, bu etkinlik tanımını ifade ederken başlangıçta yer alan gelir dağılımını önemsemediği ve bu sayede pareto artışlarında değer yargıları olarak sunmanın kolaylaştığını ifade etmektedirler. Yazarlar ikinci eleştirilerine ilişkin olarak ise, yüksek vergilemenin verimliliği düşürdüğüne yönelik kabulün ampirik delillerden yoksun olduğu ifade edilmiş, aksine ampirik delillerin eşitlik ile etkinlik arasında negatif yönlü bir ilişki ortaya koymadığı ifade edilmiştir. Yazarlar üçüncü eleştirilerine yönelik olarak ise, gelir eşitsizliğinin gelir seviyesi farklı gruplar arasında sağlıklı olma yönünden ayrılmaya sebep olduğu ifade edilmiştir. Konunun açıklanmasına ilişkin olarak yazarlar, ülkeler nezdinde karşılaştırmalar ve bireylerin gelirleri ile koroner kalp hastalığı ölüm riskine ilişkin ilişkileri ortaya koyan yerel, ulusal ve uluslararası ampirik çalışmalara yer vermişlerdir.

Özet bölümünde yazarlar, ikna edici bir delil bulunmamasına rağmen, ders kitaplarının etkinlik ile eşitlik arasında bir değiş-tokuş ilişkisinin var olduğuna yönelik görüşlerini

değerlendirmişlerdir. Ana akım ders kitaplarının dünya görüşünü statükonun dünya görüşü olarak tanımlayan yazarlar, ders kitabı yazarlarının hem ülkeler kapsamında hem de ülkeler arası mevcut güç ve servet dağılımına karşı çıkan tipte soruları gündeme getirmekten imtina ettiklerini ifade etmişlerdir.

İlave okumalar için öneriler bölümünde yazarlar, Peter Lindert'in (2004) Challenge Temmuz-Ağustos sayılı dergide yer alan röportaj ve makalelerini, Marmot'un (2004) insan doğasını ve toplumsal yapımızı anlamaya yönelik "The Status Syndrome: How Social Status Affects Our Health and Longevity" kitabını ve Wikinson ve Pickett'in (2009) eşitsizliğin toplumlar üzerindeki etkisini konu alan "The Spirit Level: Why More Equal Societies Almost Always Do Better" kitabını tavsiye etmişlerdir.

11. Pembe Gözlükler Olmadan Ticaret ve Küreselleşme (Onuncu Bölüm, ss: 367-404)

Yazarlar bu bölüme ilişkin olarak, küresel ticaret ve serbestleşme konularını incelemişlerdir. Standart metin başlığı altında, tarife korumaları ve ithalata yönelik bilgi verilerek serbest ticaret argümanına ilişkin dünya ekonomisinde etkinlik artışı sağlayacağı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra yurtiçi üretimin ithalata karşı korunmasına yönelik olarak, milli savunma, küçük işletmelerin varlığı, yıkıcı ticari rekabetin önlenmesi gibi sebeplere yer verilerek bazı durumlarda tarifelerin olumlu yönleri olduğu ifade edilmiştir.

Eleştirel metinde ise yazarlar, ders kitaplarının sunduğu uluslararası ticarete ilişkin modeli ilk olarak tarifelerin analizi yönünden incelemişlerdir. Tarifelerin kaldırılması sonucu, ekonominin bir dengeden diğerine anında ve maliyetsiz geçeceği öngörülmektedir. Bu varsayımı yazarlar, ticaret politikasında yaşanacak bir değişiminin sonucunu tasvir etmek adına yapıldığını ancak gerçekte ekonominin üretim olanakları üzerinde bir noktadan diğerine sıçramayacağını, üretim faktörlerinin ithal ikameci sektörden ayrıldıktan sonra, üretim olanakları eğrisinin altında bir yol izleyeceğini ve diğer sektörlerde yeniden istihdam edilmeden önce muhtemelen bir süre kayıplar yaşanacağı ifade ederek eleştirmişlerdir. Serbest ticaret argümanını yazarlar, belirli kişilere sağladığı fayda sebebiyle toplumun tümünün bir kazanımı sayılamayacağı, ders kitaplarının serbest ticarete ilişki olarak da gelir

dağılımı ve eşitsizlik konularını göz ardı etmesi sonucu bu çıkarımın hatalı olacağını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak yazarlar, niteliksiz iş gücü ve düşük ücret yapısına küresel ticaretin yaptığı etkiyi ifade ederek bu durumun gelir eşitsizliğine yaptığı katkıyı ortaya koymuşlardır.

İkinci olarak ise şirketlerin teknolojilerini beraberinde götürerek gelişmekte olan ülkelerde yatırım yapmalarını ele alan yazarlar, bu durumun gelişmiş ülkelerde, kişilerin işlerini kaybetmeleri ve ücret baskısının artmasına yol açacağını ifade ederken teknoloji sahibi şirketlerin maliyetleri daha azaltarak üretimini yapması sebebiyle gelir artışı yaşamasının mümkün olacağını ifade etmişlerdir. Bu durumda, gelişmiş ülkede toplam gelirin artmasına karşın ulusun tamamının daha iyi durumda sayılamayacağı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, belirli bir endüstriyel malın üretimine ilk başlayan ülkenin, piyasaya rakip olarak girmek isteyen ülkeye nazaran daha düşük ortalama maliyetlere sahip olacağını ifade edilmiştir. Bu durumu yazarlar, rekabete katılmak isteyen ülkenin artan getiriler ve üretime zaman açısından avantajlı başlayan ülkenin azalan ortalama maliyete sahip olması sebebiyle, uluslararası ticareti konu alan Ricardiyen modele bir eleştiri olarak sunmuşlardır.

Ders kitaplarında eksik olan hususları yazarlar, dışsallıklar, üretime ilişkin bilgi eksikliği, adil ticaret ve ürün sertifikası, gerek küresel ticari aktörlerin gerekse büyük ve küçük devletler arasındaki ikili ticaret antlaşmalarına dayanan güç ilişkileri olarak ifade etmişlerdir. Dışsallıklar konusunu yazarlar, daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi bütün dünyayı ilgilendiren sera gazı salınımı, küresel ısınma gibi bütün dünyayı ilgilendiren konular olarak tanımlamışlardır. Üretime ilişkin bilgi eksikliğinin konusunu ise, küresel ticaretin çokuluslu şirketlere üretim yönünden sağladığı faydaların üretim koşullarının göz ardı edilmesi yönü vurgulanarak ifade edilmiştir. Buna göre yazarlar çocuk işçiler, işçi ölümleri gibi konuların küresel ticarete göz ardı edildiğini ve ders kitaplarının bu konulara değinmediğini belirtmişlerdir. Güç ilişkileri, daha önceki bölümlerde yer alan açıklamalara paralel olarak, küresel ticaret aktörlerinin eşitler arası ilişkiye sahip olmadıklarını, güç dengesizliğinin ise küresel ticareten elde edilen faydayı doğrudan etkilediği ifade edilmiştir.

Özet bölümünde yazarlar, ne serbest ticaretin ne de herhangi bir sınırlı ticaret biçiminin lehine gerekçeler sunmadıklarını, iktisat teorisinin, belirli bir ülkede yaşayan

insanların bakış açılarına göre hangi tür ticaretin en iyisi olduğunu ispatlayamayacağını ifade etmişlerdir. Değer yargılarının iktisattan soyutlanmasının mümkün olmadığını belirten yazarlar, ancak iktisat teorilerinin, alternatif politika sonuçlarının anlaşılması ve kimlerin kazanıp kimlerin kaybedeceğini anlamak adına yardımcı olabileceğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte yazarlar, ders kitabı iktisadının dışsallıklar, bilgi sorunları, güç eşitsizlikleri gibi bir takım küreselleşmeye ilişkin hususları geçiştirdiğini ifade etmişlerdir.

İlave okumalar için öneriler bölümünde yazarlar, Driskill'in "Why Do Economists Make Such Dismal Arguments About Trade" adlı kısa makalesini, Dunkley'in serbest ticaret doktrini ve ticaret ve gelişmeye ilişkin çalışmalarını, Hudson ve Hudson'un adil ticareti konu olan çalışmaları ile Mara Fridell, Hudson ve Hudson'un kahve şirketlerinin adil ticareti nasıl baltaladıklarına yönelik çalışmalar önerilmiştir.

12. Sonuç (Onbirinci Bölüm, ss: 405-424)

Sonuç bölümünde yazarlar, kitap içerisinde yönelttikleri eleştirilerin temel öğelerini derlemişlerdir. Yazarlar, pozitif-normatif iktisat ayrımına yönelik eleştirilerini belirterek iktisadın sınırlı kaynaklarla sınırsız ihtiyaçları tatmin etmesi tanımını bile değer yargılarına dayandığını ifade etmişlerdir. Rasyonel birey kavramını eleştiren yazarlar, bireylerin rasyonel kararlar vereceğine yönelik görüşteki aksaklıkların davranışsal iktisat yazınında yer bulduğu fakat ders kitaplarında yer almadığını ifade etmişlerdir. Eşitlik-etkinlik amaçları arasındaki ödünleşmeye değinen yazarlar, kazananların kaybedenleri telafi edebildiği ve hala bir bütün olarak iyi oldukları müddetçe toplumsal faydanın artacağını öngören görüşü ise ikna edici bir açıklamadan yoksun olarak görmektedirler. Ders kitaplarının "Daha fazla daha iyidir" varsayımını da yazarlar, okuyucuları büyüme yanlısı bir tüketim perspektifini yönlendirmeye davet ettiğini ifade etmektedir. Ders kitaplarında yer alan bir modelin kullanılışlığını ise yazarlar, model varsayımlarının gerçekçiliği ile değil de öngörülerin kesinliğiyle değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmesi yönünden eleştirmektedir. Yazarlar ders kitaplarının, genelde rekabetçi modelin her türlü soruyu yanıtlayan genelleyici bir model varsayımını desteklemek için bu yolu tercih ettiğini ifade etmektedir. Tam rekabetçi piyasa modeline aşırı yoğunlaşılmasını ise yazarlar, piyasa temellendiriciliği lehinde devlet müdahalesi ve regülasyon aleyhinde bir yanlılık olarak açıklamaktadır. Güç unsurlarının

tercihlerin farklılaşması konusunda ihmal edildiğini ifade eden yazarlar, rasyonel birey olgusunu da bu açıdan değerlendirme konusunda ders kitaplarının ihmalini ortaya koymaktadır. Gezegenin yüzleştiği ekolojik krizin küçümsenmesi noktasında da ders kitaplarına eleştiriler yönelen yazarlar, dışsallıkların istisnai durumlar olmadığını ve göz ardı edilemeyecek kadar önemli iktisadi konular olduğu ifade etmişlerdir.

Sonuç bölümünde ilave okumalar için öneriler başlığı altında yazarlar, Aldred'in (2009) "The Skeptical Economist" kitabını, Fullbrook'un (2008) "Pluralist Economics" kitabı ve Moshe Adler'in "Economics for the Rest of Us" kitabını okuyuculara tavsiye etmişlerdir.

Genel Değerlendirme

Hill ve Myatt tarafından yürütülen çalışma; zengin kaynakçası, düşündürücü ve farklı perspektifler sunan örnekleri, ana akım ders kitabı iktisadının ele aldığı konulara yönettiği kapsayıcı eleştiriler sebebiyle girişte belirttiği ana akım ders kitabı iktisadının değer yargılarını ortaya koyma ve alternatif değer yargılarını belirtme hedefini ulaşmıştır.

Ana akım ders kitaplarının içeriklerinde gelir dağılımı, vergileme gibi başlıklara çalışmaların en sonlarında verilmesinin bir tür düşüncüyü öteleme amacına hizmet ettiği ve ana akım ders kitabı iktisadının piyasa modeline ilişkin etkinlik amacını yüceltme de bir araç olduğu kitapta belirtilmiştir. Bu görüşün aksine incelenen kitapta da ana akım ders kitabı içerik sıralaması takip edilerek bu konular yine sonlarda yer almış ve bu açıdan ortaya koyan düşüncenin aksine bir yöntem izlenmiştir. Bu durumun bir yansıması olarak birbirleriyle sıkı ilişki kurulan bölümler, sıralı olarak sunulmamış ve kitabın temel savı bütüncül olarak ifade edilememiştir.

İncelenen bu kaynak genel olarak; zengin kaynakçası ve ele aldığı konuları örnek ve kanıtlarla açıklayan yapısı dikkate alındığında karışık bir yapı izlemesine rağmen teorik ve pratik açıdan zengin bir eleştirel iktisat kitabı niteliğindedir.